

DEN NORSKE KIRKE
Kontrollutvalget

DEN NORSKE KIRKES KONTROLLUTVALGS MELDING TIL KIRKEMØTET

2023

Innhold

1. Innledning	2
2. Oppsummering av meldingens innhold	2
3. Kontrollutvalgets arbeid	3
4. Kontrollutvalgets kontroll av Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak	3
5. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskap)	4
6. Gjennomført forvaltningsrevisjon av økonomiforvaltning og lønn	4
7. Plan for forvaltningsrevisjoner i 2023 og temaer for forvaltningsrevisjon i 2024	7
8. Kontrollutvalgets budsjett for 2023	7
9. Evaluering av kontrollordningene	7
10. Kontrollutvalgets forslag til Kirkemøtets vedtak	8

1. Innledning

Kirkemøtet vedtok i 2016 å opprette et kontrollutvalg for Den norske kirke, og fastsatte regler for utvalget. Kirkemøtet i 2017 oppnevnte kirkens første kontrollutvalg. Etter reglene skal kontrollutvalget oppnevnes av første Kirkemøte etter et kirkevalg, og nytt utvalg ble oppnevnt av Kirkemøtet 2020. Utvalget består for inneværende periode av Finn Huseby (leder), Liv Heidrun Heskestad (nestleder), Marit Hermstad, Gunn Karlsaune og Jan Olav Olsen.

Kirkemøtet 2020 vedtok også å endre ordningen for vararepresentasjon, fra bruk av personlige vararepresentanter til en ordning med vararepresentanter i nummerert rekkefølge. Varamedlemmer i rekkefølge er nå: Ann Kristin Langeland, Trond Rønning, Oda Henriette Bavda Mortensen, Tanja F. Nyjordet og Ellen Elisabeth Wisløff. Første vararepresentant kalles fast inn til møtene.

Kontrollutvalget rapporterer til Kirkemøtet og er underlagt dets styrings- og instruksjonsmyndighet.

Den norske kirkes kontrollutvalg sitt mandat fremgår av Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg fastsatt av Kirkemøtet 11. april 2016, senest endret i Kirkemøtet 2020. Utvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet, herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Kontrollen innebærer også å påse at Kirkerådet følger regelverket, og at virksomheten er målrettet, effektiv og etisk forsvarlig, til beste for kirkens medlemmer. Utvalget skal se til at virksomheten blir undergitt forvaltningsrevisjon, herunder bl.a. at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak. Kontrollutvalget skal også se til at revisjonsarbeidet følger gjeldende bestemmelser og standarder. Utvalget skal årlig avlegge rapport til Kirkemøtet over sitt arbeid og om hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomført og resultatene av disse.

Kontrollutvalget ønsker å bidra til en velfungerende internkontroll i rettssubjektet Den norske kirke. En velfungerende internkontroll styrker omverdenens tillit og er viktig for å sikre effektiv og riktig bruk av ressursene som tildeles Den norske kirke.

Denne meldingen er en samlet rapportering til Kirkemøtet om kontrollutvalgets aktiviteter og resultatene av disse.

2. Oppsummering av meldingens innhold

Kapittel 1 beskriver hvem som er medlemmer i kontrollutvalget og kontrollutvalgets mandat.

Kapittel 3 beskriver kontrollutvalgets arbeid siden Kirkemøtet i 2022 og fram til 11. mai 2023. Kontrollutvalget har i denne perioden hatt 4 møter. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon i perioden. Det har vært tett samarbeid med Kirkerådets internrevisjon, og kontrollutvalget har fått tilgang til dokumenter og vurderinger fra Kirkerådet.

Kapittel 4 beskriver Kontrollutvalgets arbeid med å kontrollere at Kirkerådet følger opp Kirkemøtets vedtak etter deres innhold og forutsetninger. Konklusjonen er at kontrollutvalget ikke har gjort vesentlige funn som medfører kritikk av Kirkerådets oppfølging av vedtakene fra Kirkemøtet 2022.

Kapittel 5 beskriver Kontrollutvalgets arbeid med revisjon av Den norske kirke (rettssubjektets) regnskaper. Revisjonen foretas av revisor EY ved revisor Kjetil Andersen, og revisors beretning inneholder ikke merknader til regnskapet. Kontrollutvalget har fått revisjonsberetning til behandling og har ingen merknader til denne.

Kapittel 6 omhandler forvaltningsrevisjon av økonomiforvaltning og utvalgte temaer innen lønn. Forvaltningsrevisjonen dekket temaer i økonomiforvaltningen knyttet til roller og ansvar, regnskapsføring, budsjett, rapportering og prognoser. Innen variabel lønn er det sett nærmere på vikartjenester, pensjon og beregning av ansiennitet. På basis av gitte anbefalinger har ledelsen avklart tiltak som skal følges opp videre.

Kapittel 7 omhandler plan for nye forvaltningsrevisjoner i 2023. Det er foreslått å gjennomføre en revisjon innenfor rutiner for lønn i sekretariatet, og utvalgte bispedømmere gjennomgås for se om rutinene er effektive og hensiktsmessige. Det ses nærmere på grenseflater mellom bispedømmene, HR-seksjonen og Felles økonomienhet. Aktuelle temaer er informasjons- og dokumentasjonsflyten mellom enhetene, kontroll av lønnskjøringer og meldinger til lønnsteamet av lønnsmessige ytelser innvilget i bispedømmene.

På bakgrunn av vedtak i Kirkemøtet 2022 omhandler kapitlet også mulige revisjonstemaer for 2024 eller senere tidspunkter.

Kapittel 8 omhandler budsjett for kontrollutvalget.

Kapittel 9 omhandler evalueringen av kontrollordninger i Dnk og Kontrollutvalgets uttalelse til rapporten fra PwC.

Kapittel 10 er Den norske kirkes kontrollutvalg sin anbefaling til Kirkemøtets vedtak.

3. Kontrollutvalgets arbeid

Kontrollutvalget har siden forrige melding ble avgitt gjennomført fire møter. Ett høsten 2022 og tre våren 2023. Kontrollutvalgets siste møte før Kirkemøtet er 11. mai.

Sekretariatsfunksjonen til kontrollutvalget har siden høsten 2022 vært ivaretatt av PwC gjennom Kirkerådets rammeavtale.

Internrevisor har deltatt på alle møtene i kontrollutvalget og er en viktig samarbeidspartner for kontrollutvalget i arbeidet med å følge opp Kirkerådet. Kontrollutvalget bygger mye av sin kontroll på internrevisors arbeid, i tillegg til de omtalte forvaltningsrevisjonene.

På grunn av utsatt Kirkemøte har kontrollutvalget også i denne perioden valgt å vedta oppstart av forvaltningsrevisjon før Kirkemøtet får behandlet utvalgets forslag, som omtalt i kapittel 7.

Av saker som er behandlet i kontrollutvalget i perioden er det særlig relevant å trekke frem informasjon om oppfølging av tiltakene som er foreslått i forvaltningsrevisjonene, samt løpende informasjon om Kirkerådets og internrevisjonen øvrige arbeid.

Kontrollutvalget får Kirkerådets møtereferater fremlagt i tillegg til at leder for kontrollutvalget deltar som observatør på Kirkerådets møter.

4. Kontrollutvalgets kontroll av Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtets vedtak

Etter Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2 har utvalget bl.a. følgende oppgave:

Kontrollutvalget skal på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med

Kirkerådets virksomhet – herunder kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget utfører denne oppgaven ved forskjellige kontrollaktiviteter, bl.a.:

- Ved at kontrollutvalgets leder deltar som observatør på Kirkerådets møter for å sikre best mulig innsikt i rådets arbeid.
- Ved at Kirkerådets protokoller og saksdokumenter framlegges som referatsaker for kontrollutvalget, og gjennomgås av kontrollutvalgets sekretariat og internrevisor
- Ved at Kirkerådets direktør gir løpende orienteringer om Kirkerådets arbeid ved kontrollutvalgsmøtene, og ved at Kirkerådets sekretariat utarbeider en orientering om hvordan Kirkemøtets vedtak er fulgt opp.
- Ved gjennomgang av stikkprøver knyttet til enkelte saker og etterfølgende rapport fra internrevisor om Kirkerådets oppfølging av vedtak fra Kirkemøtet 2022
- Behandling i Kontrollutvalgets møter av særskilte saker.

Resultatet av Kontrollutvalgets arbeid med å kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp blir redegjort for i en egen rapport til Kirkemøtet som leses opp som en av de første sakene til Kirkemøtet.

Kontrollutvalgets konklusjon er at det ikke har gjort vesentlige funn som medfører kritikk av Kirkerådets gjennomføring av vedtakene fra Kirkemøtet 2022. Det henvises til rapporten for omtale av kontrollutvalgets vurderinger.

5. Kontrollutvalgets arbeid knyttet til regnskapsrevisjon (årsregnskap)

Det følger av Kirkeordningen § 30 at det er Kirkerådet som fastsetter regnskapet. Det fremkommer av Økonomireglement for rettssubjektet Den norske kirke at Kirkerådet har ansvar for å utarbeide årsregnskap for hele rettssubjektet Den norske kirke, som skal være avsluttet og revidert senest 1. mars påfølgende år. Det fremgår av Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg at «Kontrollutvalget skal se til at Den norske kirkes regnskaper blir revidert på en betryggende måte», at «Kontrollutvalget holder seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og ser til at dette følger gjeldende bestemmelser og standarder for revisjon» og at «Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om denne.»

For 2022 har revisor møtt i Kontrollutvalget med plan for revisjonen og i forbindelse med avleggelsen av årsregnskapet og avgivelse av revisors revisjonsberetning.

Kontrollutvalget har fått revisors revisjonsberetning til behandling og registrerer at revisjonen ikke har anmerkninger verken til regnskapet eller andre forhold revisjonen er pålagt å ettergå.

Kontrollutvalget har tatt revisjonsberetningen til orientering uten øvrige bemerkninger til denne.

6. Gjennomført forvaltningsrevisjon av økonomiforvaltning og lønn

Kontrollutvalget skal også se til at Kirkerådets virksomhet blir undergitt forvaltningsrevisjon. Herunder skal kontrollutvalget se til at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, herunder Kirkerådets eget økonomiregelverk med tilhørende instruks, jf Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2. Kontrollutvalget har i 2022 tatt initiativ til en forvaltningsrevisjon av økonomiforvaltning og deler av lønnsarbeidet.

Innledning

Økonomiforvaltning og utvalgte temaer innen lønn er gjennomgått i Kirkerådets sekretariat ved Felles økonomienhet (FØ), HR seksjonen og to bispedømmer. Reviderte bispedømmer var Bjørgvin og Borg bispedømme.

Revisjonen har sett på etablert regelverk, retningslinjer og rutiner innen økonomiforvaltningen og utvalgte temaer innen variabel lønn. Innen økonomiforvaltning ses på roller og ansvar, regnskapsføring, budsjett, rapportering og prognoser. Revisjonen har sett på følgende problemstillinger:

1. Er regelverk, retningslinjer og rutiner hensiktsmessige?
2. Er prinsipper om god økonomiforvaltning ivaretatt?
3. Fungerer rutiner tilfredsstillende?

Hele lønnsområdet er ikke gjennomgått, men det er valgt ut enkelte temaer innen variabel lønn. Det er sett nærmere på rutiner ved vikartjenester, pensjon og beregning av ansiennitet. Revisjonen har begrenset seg til besøk i Felles økonomienhet (FØ) og HR seksjonen (HR). For å innhente erfaringer fra bispedømmene og høre nærmere hvordan bispedømmene oppfatter mottatte tjenester fra FØ, er to bispedømmer besøkt, hhv. Bjørgvin bispedømme og Borg bispedømme.

Formålet med revisjonen var å bekrefte at det er etablert prosesser i økonomiforvaltningen og at prosesser gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det ble også sett på enkelte tjenester innen lønnsområdet og om FØ i dag leverer de tjenester som forventes. Revisjonen var forbedringsorientert og ville primært fokusere på eventuelle områder der det er behov for å justere praksis.

Revisjonsgruppen har hatt en god dialog med ledelsen i bispedømmene. I forkant av internrevisjonen ble det sendt et revisjonsvarsel med informasjon om revisjonen, timeplan og praktisk gjennomføring. Deretter ble det innhentet dokumentasjon om rutiner og retningslinjer før gjennomføring av besøkene. Teamet gjennomførte intervjuer med relevante personer involvert i utvalgte prosesser. I intervjurunden besvarte revisjonstemaet også mange spørsmål fra ansatte. Revisjonsteamet mottok flere dokumenter underveis i revisjonen og gjennomførte stikkprøvekontroller i fysiske besøk. Revisjonsteamet ga en tilbakemelding til ledelsen av besøkte bispedømmer. Det ble laget en samlingsrapport til direktør og kontrollutvalget.

Positive observasjoner

Det er funnet flere positive observasjoner og noen refereres under. Det er etablert en tydelig struktur for økonomistyring i Kirkerådets ledelse med egen avdeling for økonomi og virksomhetsstyring. FØ har laget en tjenestekatalog som beskriver hvilke tjenester som utføres. Regnskapsrapporteringen er månedlig med mer utfyllende rapportering kvartalsvis og årlig. Det oppleves en holdning og kultur for kontinuerlig forbedring både i sekretariatet og i bispedømmene.

Funn og anbefalinger i forvaltningsrevisjonen

Vi redegjør her for de viktigste observasjoner og anbefalinger fra revisjonen.

Direktøren er gitt et overordnet ansvar for økonomiforvaltning innen hele rettssubjektet, uten tydelig tilsvarende myndighetsbeskrivelse. Det er i revisjonen gitt en anbefaling om at direktørens myndighet i økonomiforvaltning og -styring bør avklares og beskrives konkret.

FØ er en tjenesteleverandør og utfører analyse- og kontrolloppgaver i liten grad. Det er gitt en anbefaling om at det bør vurderes om FØ i større grad kan ivareta en proaktiv rolle og gjennomføre analyse- og kontrolloppgaver.

Dialogen mellom stiftsdirektør og controller varierer mellom bispedømmene. Det er gitt anbefaling om at dialogen mellom stiftsdirektør og controller bør styrkes og fordeling av oppgaver gjøres tydeligere. Stiftsdirektøren har ansvaret for økonomi-forvaltningen i bispedømmet og bestiller tjenester fra controller som er tjenesteleverandør.

Regnskap og budsjett

Det er en observasjon at langtidsbudsjett benyttes i liten grad som et styringsverktøy. Anbefalingen er at det bør vurderes et rullerende langtidsbudsjett som i sterkere grad kan brukes som styringsverktøy for ledelsen.

Det er ikke lagt til rette for styring med satsings- og fokusområder. Anbefalingen blir at det i budsjettarbeid legges til rette for en struktur som gjør at satsings- og fokusområdene kan følges tettere opp økonomisk.

I budsjettering benyttes ulike støtteverktøy av kontrollere og stift. Revisjonen anbefaler at støtteverktøy i Excel bør standardiseres i budsjettarbeidet ved at kontrollere og stift benytter samme maler.

Rapportering og prognoser

Det er en observasjon at sjekklister ved regnskapsavslutning ikke er oppdatert og brukes i liten grad.

Anbefalingen blir at det bør oppdateres en sjekklister som viser hvilke kontroller som skal utføres ved de månedlige regnskapsavslutninger og som brukes i praksis.

Prognosearbeidet gjøres ulikt i bispedømmene og kvaliteten på prognoser har ikke vært god nok. Revisjonen anbefaler at det bør etableres en skriftlig rutine og veiledning slik at prognosearbeidet gjøres mer likt i alle bispedømmer og enheter og sikrer bedre kvalitet på prognosearbeidet.

Variabel lønn og andre observasjoner

Det er en observasjon at skjemaet for vikarregning i den norske kirke, som inneholder personopplysninger om navn, adresse, personnummer og bankkontonummer, sendes pr e-post (som ikke er en sikker plattform). Anbefalingen er at skjemaet for vikarregning må oppdateres slik at det kommer i tråd med personvernreglene.

FØ har foretatt en intern kartlegging av ordninger for bolig, bil og reiser, primært for vikarer, stiftspraksiskandidater og andre. Kartleggingen avdekket at det foreligger usikkerhet om hvorvidt Dnk ivaretar alle skattemessige forhold rundt slike ordninger. Anbefalingen blir at oppfølging av utredningen om mulig skatteplikt må prioriteres. HR-seksjonen har ansvar for oppfølgingen videre.

Konklusjoner

Det er etablert regelverk, retningslinjer og rutiner i økonomiforvaltning og styring, men endrede roller og ansvar i økonomiforvaltningen er ikke kommet fullt ut på plass etter omorganiseringen.

FØ leverer tjenester innen lønnsområdet tilfredsstillende, men tjenestene kan utvikles videre. Det pågår en viktig digitalisering av manuelle rutiner innen vikartjenester.

Ledelsens tiltak

Ledelsen i Kirkerådets sekretariat har gjennomgått revisjonsrapporten og det er gitt en orientering om tiltak i kontrollutvalgets møte 14. mars 2023. Enkelte forhold i revisjonsrapporten om roller og ansvar er overlappende i forhold til rapporten fra PwC med evaluering av kontrollordningene, og det legges da opp til en felles koordinert oppfølging videre.

Det arbeides med å innføre en mer proaktiv controllerfunksjon hvor controllerne i større grad kan ta egne initiativ og ha oppdrag både for stiftsdirektør og økonomisjef. Faste møtepunkter mellom stiftsdirektør og controller vil kunne styrke kommunikasjonen om økonomistyringen.

Det pågår et arbeid med å sette opp en oversikt over fullmakter for rettssubjektet, og det er igangsatt et arbeid med å se nærmere på Kirkens økonomiregelverk og budsjettreglement. Det er også igangsatt et eget prosjekt på tilskuddsforvaltning fra vinter 2023.

Når det gjelder maler og støtteark i Excel i økonomistyringen og sjekklister i regnskapsavslutningen, pågår et utviklingsarbeid, og området er under kontinuerlig utvikling. Det er noe ulik praksis i de ulike bispedømmene pr i dag, men det tas sikte på en større grad av standardisering av økonomioppfølgingen. Det vil også bli satt i gang et arbeid med å utarbeide en skriftlig rutine for prognoser for å styrke prognosekvaliteten.

Det pågår et stort arbeide med digitalisering innen variabel lønn med bl.a. vikartjenester hvor manuelle bilag etter hvert skal bli erstattet av en digital rutine. For skattepliktige ytelser og innberetning gjennomføres et prosjekt med FØ og HR seksjonen i sekretariatet for å sikre at alle skattepliktige ytelser blir innberettet fra bispedømmekontorene. Det arbeides med bedre skoling av alle beslutningstakere i virksomheten i forhold til pensjon og kostnadene rundt dette, samtidig som det er viktig å poengtere at AFP er en rettighet den enkelte ansatte har. Det er bestilt en egen sak om pensjon fra KR som legges fram i løpet av våren.

Kontrollutvalget vurderer at tiltakene som er lagt frem, gir en akseptabel framdrift i oppfølging av påpekte forhold i revisjonsrapporten. Det pekes på at enkelte tiltak vil strekke seg utover i 2023 og 2024.

7. Plan for forvaltningsrevisjoner i 2023 og temaer for forvaltningsrevisjon i 2024

Med bakgrunn i Kirkerådets ROS-analyser, dialog med internrevisor og kontrollutvalgets egen risikogjennomgang har kontrollutvalget valgt ut et område der kontrollutvalget foreslår forvaltningsrevisjon i 2023. Følgende område anbefales gjennomgått:

- “Økonomiforvaltning og lønn fase 2”

Rutiner for lønn i sekretariatet og utvalgte bispedømmer gjennomgås for å se om rutinene er effektive og hensiktsmessige. Det ses nærmere på grenseflater mellom bispedømmene, HR-seksjonen og Felles økonomienhet. Aktuelle temaer er informasjons- og dokumentasjonsflyten mellom enhetene, kontroll av lønnskjøringer og meldinger til lønnsteamet av lønnsmessige ytelser innvilget i bispedømmene.

Med bakgrunn i at Kirkemøtet også i 2023 vil gjennomføres i høstsemesteret, har Kontrollutvalget vedtatt at forvaltningsrevisjoner i samsvar med utvalgets forslag til Kirkemøtet kan igangsettes så snart det ligger praktisk til rette for det.

I Kirkemøtets behandling av kontrollutvalgets melding i 2022 ble det vedtatt at Kirkemøtet i 2023 også skal få forslag om mulige temaer for forvaltningsrevisjonen i 2024 til drøfting. Kontrollutvalget foreslår på den bakgrunn følgende temaer for mulig forvaltningsrevisjon i 2024:

- Kapitalforvaltning

Det er for tiden høy risiko i markedene, med inflasjon, rentehevinger mv. Kapitalforvaltning er et område hvor det er høy risiko og viktig med et velfungerende kontrollregime. Det er et tema som har vært mye i media og som vil kunne gi negativ eksponering ved uønskede hendelser. En revisjon vil kunne bidra til økt forståelse for kapitalforvaltningen i alle deler av trossamfunnet.

- Varslingordningen

Kirken har i likhet med andre områder i samfunnet hatt noen oppslag i media knyttet til varslingsordningen og antall varslinger som er kommet inn. Ettersom varslingskanalen er forholdsvis nyetablert og ikke revidert tidligere, så kan det være et aktuelt tema for revisjon. Revisjonen vil både kunne skape generell bevissthet om varslingsordningene, og innebære en kvalitetssikring som kan bidra til trygghet for ordningene.

- Tilskuddsordningene

Tilskuddsforvaltningen har også vært diskutert som et mulig tema for forvaltningsrevisjon. Kontrollen vil handle om bispedømmenes forvaltning av tilskudd til trosopplæring og diakoni, og kontrollere hvorvidt midlene blir brukt til det formål de er bevilget.

8. Kontrollutvalgets budsjett for 2023

Det følger av Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 6 at

- Kirkemøtet skal sørge for at kontrollutvalget har de ressurser som svarer til de oppgaver utvalget skal utføre.
- Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for sitt arbeid. Dette følger Kirkerådets innstilling til budsjett til Kirkemøtet.

Budsjettet for kontrollutvalget var for 2022 475.000 kr. Det ble i 2022 brukt 653.000 kroner. Årsaken til merforbruket var periodisering av konsulentutgifter hvor fakturering skjer sent på året slik at en del av kostnaden for forvaltningsrevisjon i 2021 kom med i 2022. Det var også en økning i konsulentutgifter på bakgrunn av det ble inngått ny rammeavtale (nå med PwC) om støttetjenester til forvaltningsrevisjon og sekretærtjenester. Ny sekretær fra PwC bidrar som møtesekretariat og med saksbehandling for kontrollutvalget.

Kirkerådet har foreslått budsjett for 2023 slik det går frem av budsjettsaken til Kirkemøtet. Budsjettet for kontrollutvalget i 2023 er 340.000 kr. Budsjettet skal dekke ordinær drift og forvaltningsrevisjon uten anskaffelse av eksterne tjenester. På grunn av økte priser på tjenester og reiseaktivitet kan det bli nødvendig å justere budsjettet.

Det er ikke budsjettet med midler til å håndtere større varslingssaker, høringer eller granskinger. Kontrollutvalget legger til grunn at Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget dersom det skulle oppstå særskilte behov.

9. Evaluering av kontrollordningene

I 2022 ble det gjennomført en ekstern evaluering av kontrollordninger i Den norske kirke. I evalueringsrapporten legges observasjoner og vurderinger knyttet til styringsmodellen i Dnk og roller og ansvar knyttet til denne, samt forholdet mellom Kirkeråd og bispedømmene til grunn for forslag om endringer i kontrollfunksjonene.

Kontrollutvalget har i sitt møte 14. mars 2023 gitt følgende uttalelse knyttet til evalueringsrapporten til Kirkerådet;

Kontrollutvalgets uttalelse om rapporten med evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke

Kirkemøtet vedtok i 2016 å etablere et kontrollutvalg. Bakgrunnen var særlig at en, når statskirken skulle oppheves i 2017, ønsket å sikre fortsatt kontroll med at statens tilskudd ble godt forvaltet og brukt etter forutsetningene. Da Kirkemøtet året etter også vedtok at det skulle etableres ordning med internrevisjon i Den norske kirke, ble det samtidig bedt om at ordningen skulle evalueres etter 3 år, og ses på i sammenheng med de øvrige kontrollordningene i kirken. En slik evaluering er nå gjennomført. Kontrollutvalget vil i det følgende gi våre kommentarer til evalueringsrapporten.

Kontrollutvalget vil innledningsvis peke på at kirken har vært – og fortsatt er – inne i en spennende utviklingstid. Den står etter skillet mellom kirke og stat med nye rammevilkår i prosesser både med å finne sin form som grunnlovsfestet landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke og med å ta ansvar innen nye rammer for egen organisering og utvikling. Kontrollutvalget har i denne situasjonen hatt forventninger til evalueringen av kontrollvirksomheten i kirken, og mener det er både nyttig og naturlig å se på nytt på hvordan kontrollordningene fungerer og eventuelt bør utvikles videre for å være mest mulig hensiktsmessige.

Kontrollutvalget opplever at evalueringsrapporten rommer viktig bevisstgjøring som grunnlag for videre utvikling av kontrollarbeidet, og vi takker for et godt arbeid med interessante observasjoner og utviklingsforslag. Særlig vil vi peke på rapportens understreking av Kirkerådets rolle og ansvar i økonomispørsmål. Rapporten framhever at Kirkerådets oppgave med å fastsette regnskap og forestå økonomistyringsoppgaver gir Kirkerådet rolle tilsvarende et styre etter regnskapsloven. Rapporten peker videre på at Kirkerådet som følge av dette har eget ansvar og behov for å sikre kontroll med administrasjonens og daglig leders forvaltning av ressursene. Rapporten foreslår på grunnlag av dette at ansvar for forvaltningsrevisjoner skal legges under Kirkerådet til et eget revisjonsutvalg, og at internrevisor framover knyttes til dette og rapporterer til Kirkerådet (i stedet for som i dag til direktøren).

Etter dagens mandat skal Kontrollutvalget på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet, bl.a. ved å kontrollere at Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Utvalget skal i tillegg se til at kirkens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at Kirkerådets virksomhet blir underlagt forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget har vektlagt forvaltningsrevisjoner i sitt arbeid. Rapporten peker på at revisjonene har hatt mer fokus på å kontrollere om ting gjøres rett, fremfor om det er de riktige tingene som gjøres. Kontrollutvalget støtter at det er forbedringsmuligheter på dette området fremover. Samtidig mener vi nok at det innenfor de reviderte områdene, slik som personvernssikkerhet, har vært viktig, både for kirkens omdømme og for organisasjonens utvikling, å kontrollere at ting gjøres riktig.

Kontrollutvalget har merket seg rapportens anbefaling 3 der det påpekes behov for å avklare forhold og styring mellom Kirkerådet/direktør og bispedømmeråd/stiftsdirektør, særlig knyttet til økonomiske

spørsmål. Kontrollutvalget er enig i behovet for en slik avklaring, ikke minst som grunnlag for økonomistyring og gode rutiner. Kontrollutvalget vil samtidig peke på at en slik avklaring må ivareta Kirkemøtets vedtak om å styrke bispedømmerådets strategiske rolle.

Kontrollutvalget vil støtte forslaget om å etablere et revisjonsutvalg under Kirkerådet og forslaget til plassering av internrevisor. Vi mener at en slik organisering kan ha mange gevinster. Dette vil kunne styrke det valgte Kirkerådet i deres arbeid med økonomistyring og utnyttelse av ressursene, samtidig som det vil styrke mulighetene for planmessig kontroll og utvikling av virksomheten. Kontrollutvalget vil imidlertid samtidig peke på at etter vårt syn, blir Kirkemøtets overordnede rolle (også i økonomisaker) noe underkommunisert i rapporten. Vi peker på at det i statens regelverk for tilskudd til rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er tydeliggjort at det er Kirkemøtet som disponerer midlene, og etter vårt syn er det viktig at det opprettholdes kontrollvirksomhet fra Kirkemøtets side overfor Kirkerådet.

Når det gjelder kontrollen med om Kirkerådet følger opp Kirkemøtets vedtak, påpeker evalueringen at kontrollutvalgets rapportering til Kirkemøtet om dette bygger på at Kirkerådets administrasjon foretar en gjennomgang av vedtakene og hvordan de er fulgt opp, som grunnlag for at internrevisor gir en anbefaling til kontrollutvalget. Evalueringen reiser spørsmål om rapporteringen like gjerne kan gjøres direkte fra Kirkerådet til Kirkemøtet, i stedet for å avgis via et kontrollutvalg. Også i dette spørsmålet mener kontrollutvalget at det viktige er at det opprettholdes kontrollvirksomhet fra Kirkemøtets side overfor Kirkerådet. Forslaget i evalueringsrapporten om at en av Kirkemøtets komiteer kan utvikles som en Kontrollkomite og utføre kontrollfunksjonene, er etter kontrollutvalgets syn interessant. En slik komite vil trolig sterkere enn dagens kontrollordninger kunne ivareta også mer kirkepolitisk orienterte spørsmål ved oppfølging av Kirkemøtevedtakene, og vil kunne erstatte kontrollutvalget på en måte som vil kunne styrke kontrollvirksomheten. Kontrollutvalget ønsker i den forbindelse å bemerke at vi antar at også en slik løsning kan kreve noe virksomhet mellom kirkemøtene, for å følge opp og arbeide med kontrollen.

Det er når denne meldingen ferdigstilles ikke endelig avklart hvordan Kirkerådet vil stille seg til forslagene fra evalueringsutvalget. Kontrollutvalget antar likevel – og støtter, slik det framgår i vår uttalelse - at hovedforslagene i evalueringsrapporten legges til grunn for en videreutvikling av kontrollarbeidet i Dnk. Dette vil innebære en organisering der forvaltningsrevisjoner og tilsvarende kontroller knyttet til økonomiforvaltning og økonomispørsmål legges til et nytt organ; et revisjonsutvalg som rapporterer til Kirkerådet, på grunnlag av Kirkerådets ansvar i økonomiforvaltningen. Og der en av Kirkemøtets komiteer utvikles til å fylle en oppgave også som kontrollkomite, som ivaretar ansvaret for å kontrollere hvordan Kirkerådet følger opp Kirkemøtet. Kontrollutvalget vil i forbindelse med eventuelle slike endringer påpeke:

1. Vi trenger kontrollorganer og kontrollrutiner. De bevisstgjør organisasjonen bl.a. på hva kvalitet i arbeidet betyr for vårt omdømme og folks syn på kirken. Den interne kontrollen er viktig, og det systematiske arbeid med at systemer er på plass og fungerer, er forutsetninger for å få til positive endringer og bevisst utvikling. Dette gjelder så vel styring og forvaltning av økonomiske ressurser, som forvaltning av menneskeressursene. Vi tror et revisjonsutvalg under Kirkerådet vil kunne styrke bevisstheten på slike forhold, og støtter at Internrevisor knyttes til et slikt organ.

2. Ikke minst i Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeidet, der Internkontrollforskriften viser hvor stor vekt samfunnet vårt og myndighetene legger på ivaretagelse av mennesker, er internkontroll og annen kontrollvirksomhet grunnleggende verktøy. I denne sammenhengen bør kontrollarbeidet også gis

mulighet til å følge opp kirkelig ansatte på alle nivåer i kirken, og ikke bare gjelde rettssubjektet Den norske kirke.

3. Vi tror også at en Kirkemøtekomite som defineres som kontrollkomite vil kunne styrke forholdet mellom Kirkemøtet og Kirkerådet, og gi Kirkemøtet en sterkere mulighet for å holde løpende kunnskap om og kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtevedtak. Kanskje vil det være behov for å gi noen av komitemedlemmene en særlig rolle i et slikt kontrollregime, med mulighet for å møtes i løpet av året mellom kirkemøtene. En slik plassering av kontrollansvar vil også kunne styrke oppfølgingen av strategiske forhold og det kirkepolitiske innholdet i kontrollarbeidet med oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

4. Vi tror det er viktig i seg selv at det er etablert og at det finnes tilgjengelige kontrollorganer i kirken. De bør være tydelige og kunne ivareta oppgaver når folk, enten de er kirkemedlemmer eller ansatte, ikke finner andre veier å gå med forhold det er behov for å påtale. Det at det finnes slike organer fungerer i seg selv forebyggende og er sikkerhetsventiler for en virksomhet.

10. Kontrollutvalgets forslag til Kirkemøtets vedtak

Den norske kirkes kontrollutvalg anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet tar meldingen fra kontrollutvalget til etterretning.
2. Kirkemøtet ber kontrollutvalget følge opp at Kirkerådet gjennomfører tiltak etter forvaltningsrevisjonen av økonomiforvaltning og utvalgte temaer for lønn.
3. Kirkemøtet slutter seg til kontrollutvalgets vedtak om igangsetting av forvaltningsrevisjon for 2023.
4. Kirkerådet stiller ekstra budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget dersom det skulle oppstå særskilte behov.